

SOKAK İLAÇLARI

Berkant ÖZTÜRK¹

Tanım

Kullanımı tıbbi nedenler ile olmayan ve illegal kabul edilen, genel olarak keyif alma, haz alma, mutlu olma (kafayı bulmak) bazen sosyalleşmek için kullanılan maddelere bağımlılık yapıcı maddeler denir (1). Bu maddelere bazen parti ilaçları, sokak ilaçları, klüp - club ilaçları gibi isimler takılır. Genel olarak kullanıcıları ise bağımlı (keş - junkie) diye tabir edilen toplum tarafından dışlanan, zayıf karakterli, serseri tipler olduğu düşünülür ve düzelmeyecekleri kabul edilirdi. Ancak nöropsikiyatrideki bazı gelişmeler bağımlılığında akut-kronik dönemlerinin olduğunu ve patolojik süreçler ile tekrar ortaya çıkma potansiyeli olduğunu gösterdi.

Bağımlılık yapan maddeler insan beyninde pek çok nörotransmitterleri aktive ederek veya onları geri alınımını inhibe ederek etki ederler. Bunlardan dopaminergik aktivitenin artması haz verici davranışlar ile sonuçlanır. Beyinde haz verici durum ile uyuşturucu kullanımı pekiştikten sonra kişide aynı maddeyi tekrar alma isteği uyanır (2). Bu değişiklik maalesef kalıcı olur ve kronik beyin hasarına neden olur.

Bu maddelerin kullanıcıları genellikle meraktan ve yeni bir hazı deneyimlemek için başlarlar. Bir kısmı ise sıkıntılarından kurtulmak için deneyimlerler. Beyin tekrar bu haza ulaşmak için tekrarlayan madde alımları yapmak ister. Tekrarlayan alımlardan sonra maddenin azaltılması veya kesilmesi yoksunluğa yol açar. Bir süre sonra madde alınımının tek sebebi yoksunluktan kaçınma isteği olur.

¹ Uzm. Dr. Berkant ÖZTÜRK, Aksaray Üniversitesi Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Bölümü, drberkantozturk@windowslive.com

öyküdür. Fakat bu genellikle güvenli değildir. Ayrıca alınan maddenin başka bir madde ile karıştırılmış veya birlikte alınmış olabileceği unutulmamalıdır.

Tüm hastalar monitöze edilmelidir. Hava yolu, solunum ve dolaşım kontrol edilmelidir. En önemli mortalite ve morbidite sebepleri arasında aspirasyon veya travma bulunmaktadır. Hastalar ayrıca enfeksiyon yönünden de dikkatli takip edilmelidir. Spesifik tedavi olmamasına karşın tedavinin temel taşı semptomatik tedavidir.

KAYNAKLAR

1. Springer (2020) Modelling Drug Abuse Epidemics in the Presence of Limited Rehabilitation Capacity (30/11/2020 tarihinde <https://link.springer.com/article/10.1007/s11538-016-0218-5> adresinden ulaşılmıştır)
2. Hawkins JD, Catalano RF, Miller JY. Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: implications for substance abuse prevention. *Psychol Bull.* 1992;112(1):64-105. doi:10.1037/0033-2909.112.1.64
3. HSGM (2019) Uyuşturucu Faaliyet Raporu 2018 (24/6/2020 tarihinde https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/tutun-mucadele-bagimlilik-db/Uyusturucu/Uyusturucu_Faaliyet_Raporu_16.08.2019yeni.pdf adresinden ulaşılmıştır)
4. Palamar JJ, Kamboukos D. An Examination of Sociodemographic Correlates of Ecstasy Use Among High School Seniors in the United States. *Subst Use Misuse.* 2014;49(13):1774-1783. doi:10.3109/10826084.2014.926933
5. Bustamante D, Díaz-Véliz G, Paeile C, et al. Analgesic and behavioral effects of amphetamine enantiomers, p-methoxyamphetamine and n-alkyl-p-methoxyamphetamine derivatives. *Pharmacology Biochemistry and Behavior.* 2004;79(2):199-212. doi:10.1016/j.pbb.2004.06.017
6. Aspet (2020) Studies on Para-Methoxymethamphetamine (PMMA) Metabolite Pattern and Influence of CYP2D6 Genetics in Human Liver Microsomes and Authentic Samples from Fatal PMMA Intoxications | Drug Metabolism & Disposition. (20/11/2020 tarihinde <https://dmd.aspetjournals.org/content/45/12/1326.long> adresinden ulaşılmıştır)
7. Batisse A, Grégoire M, Marillier M, et al. [Cathinones use in Paris]. *Encephale.* 2016;42(4):354-360. doi:10.1016/j.encep.2015.09.002
8. Europeanreview (2018) Synthetic cathinones related fatalities: an update. European Review. (20/11/ 2020 tarihinde <https://www.europeanreview.org/article/14129> adresinden ulaşılmıştır)
9. Russo R, Marks N, Morris K, et al. Life-threatening Necrotizing Fasciitis Due to 'Bath Salts' Injection. *ORTHOPEDICS.* 2012;35(1):e124-e127. doi:10.3928/01477447-20111122-36
10. Researchgate (2018): Use and trade in the Middle East. (30/11/2020 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/309372459_Captagon_Use_and_trade_in_the_Middle_East adresinden ulaşılmıştır)

11. Nature (2018) Insight of Captagon Abuse by Chemogenomics Knowledgebase-guided Systems Pharmacology Target Mapping Analyses | Scientific Reports. (30/11/2020. <https://www.nature.com/articles/s41598-018-35449-6> adresinden ulaşılmıştır)
12. Kahn DE, Ferraro N, Benveniste RJ. 3 cases of primary intracranial hemorrhage associated with “Molly”, a purified form of 3,4-methylenedioxymethamphetamine (MDMA). *Journal of the Neurological Sciences*. 2012;323(1):257-260. doi:10.1016/j.jns.2012.08.031
13. BMJ (2014) Posterior spinal artery aneurysm rupture after ‘Ecstasy’ abuse | BMJ Case Reports. (20/11/2020 tarihinde <https://casereports.bmj.com/content/2014/bcr-2014-011248.long> adresinden ulaşılmıştır)
14. Tandf (2019) Full article: An update on the pharmacokinetic considerations in the treatment of ADHD with long-acting methylphenidate and amphetamine formulations (20/11/2020 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17425255.2019.1675636> adresinden ulaşılmıştır)
15. Shoptaw SJ, Kao U, Heinzerling K, et al. Treatment for amphetamine withdrawal. *Cochrane Database Syst Rev*. 2009;2009(2). doi:10.1002/14651858.CD003021.pub2
16. Gee P, Richardson S, Woltersdorf W, et al. Toxic effects of BZP-based herbal party pills in humans: a prospective study in Christchurch, New Zealand. *The New Zealand medical journal*. 2006;118:U1784.
17. ADLITIP (2005) Piperazin türevlerinin kötüye kullanımı (22/12/2020 tarihinde https://jag.journalagent.com/adlitip/pdfs/ADLITIP_21_3_31_38.pdf adresinden ulaşılmıştır)
18. Maurer HH, Kraemer T, Springer D, et al, Pharmacology, Toxicology, and Hepatic Metabolism of Designer Drugs of the Amphetamine (Ecstasy), Piperazine, and Pyrrolidinophenone Types: A Synopsis. *Therapeutic Drug Monitoring*. 2004;26(2):127-131.
19. Gee P, Gilbert M, Richardson S, et al. Toxicity from the recreational use of 1-benzylpiperazine. *Clinical Toxicology*. 2008;46(9):802-807. doi:10.1080/15563650802307602
20. Austin H, Monasterio E. Acute Psychosis Following Ingestion of ‘Rapture.’ *Australas Psychiatry*. 2004;12(4):406-408. doi:10.1080/j.1440-1665.2004.02137.x
21. Elie L, Baron M, Croxton R, et al. Microcrystalline identification of selected designer drugs. *Forensic Science International*. 2012;214(1):182-188. doi:10.1016/j.forsci-int.2011.08.005
22. Arbo MD, Bastos ML, Carmo HF. Piperazine compounds as drugs of abuse. *Drug and Alcohol Dependence*. 2012;122(3):174-185. doi:10.1016/j.drugalcdep.2011.10.007
23. Libânio Osório Marta RF. Metabolism of lysergic acid diethylamide (LSD): an update. *Drug Metab Rev*. 2019;51(3):378-387. doi:10.1080/03602532.2019.1638931
24. Carhart-Harris RL, Kaelen M, Bolstridge M, et al. The paradoxical psychological effects of lysergic acid diethylamide (LSD). *Psychol Med*. 2016;46(7):1379-1390. doi:10.1017/S0033291715002901
25. Liechti ME. Modern Clinical Research on LSD. *Neuropsychopharmacology*. 2017;42(11):2114-2127. doi:10.1038/npp.2017.86

26. Bertron JL, Seto M, Lindsley CW. DARK Classics in Chemical Neuroscience: Phencyclidine (PCP). *ACS Chem Neurosci*. 2018;9(10):2459-2474. doi:10.1021/acchem-neuro.8b00266
27. NCBI (2019) Phencyclidine Toxicity - StatPearls - NCBI Bookshelf. (30/12/2020 tarihinde <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK507865/> adresinden ulaşılmıştır)
28. Coffeen U, Pellicer F. Salvia divinorum: from recreational hallucinogenic use to analgesic and anti-inflammatory action. *J Pain Res*. 2019;12:1069-1076. doi:10.2147/JPR.S188619